

2. DOOP EN VERVULLING MET DE HEILIGE GEEST

Belofte en vervulling

De vorige keer hebben we gesproken over de Heilige Geest door de bijbel heen. Toen hebben we gezien dat slechts bepaalde mensen in het OT de HG ontvingen, vaak voor een bepaalde tijd en met een bepaalde taak. Het was echter Gods verlangen dat heel het volk de HG zou ontvangen en daardoor in staat zou zijn God werkelijk te dienen en lief te hebben. Daar bidt Mozes al voor in Num.11:29. Aanleiding is dat zeventig oudsten (leiders van het volk) de HG hadden ontvangen. Zij begonnen te profeteren (Num.11:25). Profeteren betekent hier: lofprijzen (op profetie en profeteren kom ik in de laatste studie uitgebreid terug). Als twee mannen buiten die zeventig om ook beginnen te profeteren, zegt Jozua tegen Mozes dat ze daar mee moeten ophouden. En dan zegt Mozes: “Legde de HEER maar zijn Geest op heel het volk”. Joël voorspelt dat Gods verlangen eens werkelijkheid zal worden: “Ik zal mijn Geest uitgieten over al wat leeft. Jullie zonen en dochters zullen profeteren, oude mensen zullen dromen dromen, en jongen zullen visioenen zien; zelfs over slaven en slavinnen zal Ik in die tijd mijn Geest uitgieten” (Joël 3:1-2 NBV; Joël 2:28-29 NBG).

En deze profetie gaat in vervulling als op het Pinksterfeest in Jeruzalem de HG op de discipelen wordt uitgestort (Hand.2:1-4). Zij begonnen in andere talen te spreken, en dat was een vorm van profeteren of lofprijzen (Hand.2:11b); net als de zeventig oudsten bij Mozes. Petrus legt uit dat wat daar gebeurt de vervulling van de profetie van Joël is (Hand.2:16-18). En Petrus belooft dat iedereen die zich tot Jezus Christus bekeert de HG zal ontvangen, net als hij en de andere discipelen de HG die dag hadden ontvangen (Hand.2:37-42). De belofte waar Petrus over spreekt in vers 39 is de belofte dat de HG wordt gegeven. Dus iedereen die tot geloof in Christus komt, ontvangt de HG.

In mijn eerste studie heb ik al gezegd dat Israël niet in staat was om God werkelijk te dienen en lief te hebben. De zonde was de spelbreker. Daarom moest Christus eerst de zonden wegdoen. “Zie, het Lam van God, dat de zonden der wereld wegneemt”, zegt Johannes de Doper. Pas toen Jezus de zonden had weggedaan, was er ruimte gekomen voor de HG om het werk van Christus in de mensen ten uitvoer te brengen. God had de HG beloofd en daarmee ook uitgestort, met als doel dat Gods volk nu veel meer in staat zou zijn om God werkelijk te dienen en lief te hebben. Gods volk was niet in staat om naar Gods wetten te leven, maar nu had God gezegd in Jer.31:33-34, dat Hij zijn wetten in de harten van de mens zou schrijven, en Ez.36:26-27 vult dat nog aan: “Ik zal jullie mijn Geest geven en zorgen dat jullie volgens mijn wetten leven en mijn regels in acht nemen”. Door de HG zou Gods volk nu in staat zijn om werkelijk God te dienen, lief te hebben en naar zijn geboden en wetten leven. De Geest als een onuitputtelijke bron van goddelijke kracht die in ons is.

Pas toen Jezus zijn werk op aarde had voltooid in zijn kruisdood en opstanding, en nadat Hij naar de hemel was teruggekeerd, was er ruimte voor de Geest gekomen. Dat zegt Jezus in Joh.7:37-39. ‘Tot Gods majesteit verheven’ (NBG ‘verheerlijkt’) wijst hier op Jezus’ opstanding en hemelvaart.

En Jezus zegt bij het laatste avondmaal, kort voor zijn dood, tegen zijn leerlingen: “Werkelijk, het is goed voor jullie dat ik ga, want als ik niet ga, zal de pleitbezorger niet bij jullie komen, maar als ik weg ben, zal ik hem jullie zenden.” (Joh.16:7). Jezus spreekt hier over de HG als de Pleitbezorger – of de Trooster (NBG). In het Grieks staat daar het woord Parakleet, hetgeen trooster en pleitbezorger/advocaat kan betekenen. Letterlijk betekent het ‘degene die erbij geroepen wordt’. Catherine Marshall heeft ooit een boek over de HG geschreven met als titel ‘De Helper’, en ik vind dat nog steeds de beste ‘vertaling’ van Parakleet. De HG als de

Helper van Gods volk. Gods Geest doet meer dan alleen maar troosten of pleit bezorgen. Hij helpt om God werkelijk te dienen, lief te hebben en naar zijn wetten te leven.

Doop en vervulling met de Geest

Als de HG met Pinksteren wordt uitgestort, staat er in Hand.2: 4 “En zij werden allen vervuld met de Heilige Geest.” Dat is een uitdrukking die een aantal keren voorkomt in het NT (o.a. Luc.1:41; Luc.4:1 (*pleros*); Hand.4:31; Ef.5:18). In het Grieks staat daar het woord *pleroo*, dat ‘vervullen’ of ‘volmaken’ betekent. Daarnaast komt ook de uitdrukking ‘dopen met de Heilige Geest’ voor. Zo zegt Johannes de Doper van Jezus dat Hij zal dopen met de Heilige Geest (Mc.1:8; Joh.1:33). Vlak voordat Jezus naar de hemel gaat, zegt Hij tegen zijn discipelen, dat zij binnen afzienbare tijd zullen worden gedoopt met de Heilige Geest (Hand.1:5). En dat is gebeurd toen de Geest met Pinksteren over hen werd uitgestort: ‘En zij werden allen vervuld met de Heilige Geest’. Hier betekenen doop en vervulling met de Geest hetzelfde.

In het Grieks wordt voor het woord ‘dopen’ *baptizoo* gebruikt, dat ‘dopen’ of ‘onderdompelen’ betekent, hetzelfde woord dat bij de waterdoop wordt gebruikt. Zowel ‘dopen met de Geest’ als ‘vervullen met de Geest’ duiden dus op een volledig ontvangen van de Geest: heel je wezen wordt vol van de Geest. Dat duidt op de belofte dat God zijn Geest aan elke gelovige voor altijd en ten volle zal geven. Zodra iemand tot geloof komt, ontvangt deze de HG ten volle, dan wordt hij vol van de Geest, vervuld met de Geest, gedoopt met de Geest. En door deze doop met de Geest wordt men toegevoegd aan het Lichaam van Christus (I Kor.12:13).

Dat Jezus met de Heilige Geest doopt, betekent dat Hij zijn Geest aan de mens schenkt als deze tot geloof komt. Door Jezus’ volbrachte werk in kruis en opstanding is het mogelijk geworden de HG te ontvangen.

De bijbel gebruikt ook andere beelden om dit volle ontvangen van de Geest mee aan te duiden: tempel van Gods Geest (I Kor.6:19); verzegeld met de Geest (Ef.1:13-14; II Kor.1:21-22); gave van de Geest (Hand.2:38).

Hoewel in het voorgaande doop en vervulling met de Geest dezelfde betekenis dragen, wordt er ook in de bijbel toch onderscheid gemaakt. Daarnaast worden er ook verschillende visies op de doop met de Geest onderscheiden. Voordat ik inga op het onderscheid tussen doop en vervulling met de Geest, ga ik eerst in op de verschillende visies op de doop met de Geest.

De oudste en meest voorkomende uitleg van hetgeen ‘dopen met de Geest’ betekent, is dat het een Bijbelse uitdrukking is voor de bekering en de wedergeboorte. Met name de kerkvader Augustinus (354-430) en de Reformatie hebben deze opvatting theologisch en dogmatisch uitgewerkt. De wedergeboorte is een werk van de HG (Joh.3:5; Joh.16:7-11). Als Petrus spreekt over bekering, dan ontvangen de bekeerden niet alleen vergeving van zonden, maar ook de HG (Hand.2:38). Vergelijk ook Ef.1:13.

Een belangrijke tekst is I Kor.12:13 “Wij zijn allen gedoopt in één Geest en zijn daardoor één lichaam geworden” (NBG “Want door één Geest zijn wij allen tot één lichaam gedoopt”).

Volgens Paulus is de doop met de Geest niet alleen een aanduiding dat men bij de wedergeboorte de HG ontvangt, maar ook dat men daardoor gaat behoren tot de Gemeente, het Lichaam van Christus. De doop met de Geest is dus niet alleen iets persoonlijks, maar tegelijk iets collectiefs. Door de Geest wordt de gelovige automatisch geplaatst in de Gemeente van Christus. De Gemeente heeft de HG ontvangen om door de volheid van de Geest effectief gemeente te zijn.

De bekende opwekkingsprediker John Wesley uit de 18^e eeuw begon echter onderscheid te maken tussen twee fasen bij de doop met de Geest. Bij de wedergeboorte heeft de gelovige de HG ontvangen, en dat is de eerste fase. Maar er is nog een tweede fase in de doop met de Geest. Want de HG was niet alleen gegeven voor de wedergeboorte en de inlijving in het Lichaam van Christus, maar ook en vooral – en dat is de tweede fase, waar Wesley vooral nadruk op legt; deze fase noemt hij de feitelijke doop met de Geest – om de gelovige tot steeds meer levensheiliging te brengen. Wesley was ervan overtuigd dat teveel gelovigen na hun bekering niet veel verder kwamen. Hij miste vaak toewijding en geestelijke groei bij gelovigen. Christenen waren geroepen tot een heilig leven. Vele teksten wijzen daarop: Hebr.12:14; I Thess.4:3,7. En daarin speelt de Geest der Heiligheid een wezenlijke rol: alleen door de inwoning van de Geest kunnen wij groeien in levensheiliging en de zonden werkelijk overwinnen.

God wil ons doen lijken op het beeld van Jezus (Rom.8:29). Daar helpt de Geest ons bij (II Kor.3:18; Gal.5:22, 25). Men spreekt ook wel van een ‘second blessing’ of ‘tweede zegen’. De eerste zegen is het ontvangen van de Geest bij de wedergeboorte, en de tweede zegen is als de Geest de kans krijgt ons leven te heiligen. Vaak werd voor deze tweede zegen, of tweede fase in de doop met de Geest apart gebeden. Zo lezen we dat Jezus bij zijn doop in de Jordaan tevens werd gedoopt met de Geest (Luc.3:21-22). Hij werd gedoopt met de Geest, opdat Hij zijn bediening met kracht kon uitvoeren, vergelijk Mt.4:1 en Luc.4:14. Jezus deed zijn bediening in de kracht en de volheid van de Geest. Zo was hij in staat om door Gods Geest demonen uit te drijven (Mt.12:28).

In het spoor van Wesley zien we in de 19^e eeuw in Noord-Amerika en West-Europa de Heiligingbeweging (‘Holiness-movement’) ontstaan. Overal werden heiligingsamenkomsten, soms op grote schaal, gehouden, waar werd gesproken over het werk met de Geest in de heiliging, en waar met de aanwezigen kon worden gebeden om ‘de doop met de Geest’. Zo is in 1875 in Brighton (Engeland) een grote conferentie geweest met Robert Pearsall Smith onder de naam ‘Conferenties tot opwekking van het geestelijk leven’. Verschillende predikanten uit met name de Nederlands Hervormde Kerk zijn daar ook geweest. Bij menigeen had dit een diepgaande en blijvende verandering in het geestelijk leven tot gevolg. Men ervoer meer zekerheid en blijdschap in het geloof; het gebedsleven en het getuigenis waren krachtiger en effectiever. Thuis in Nederland heeft een aantal predikanten heiligingconferenties belegd, waar weer andere predikanten en evangelisten, ook van de Vrije Evangelische Gemeenten, met deze boodschap in aanraking kwamen en tot een diepgaand en blijvende verandering in het geestelijk leven leidde. Een voorbeeld is ds.Smitt, predikant van de Christelijk Gereformeerde Gemeente in Amsterdam, de latere Vrije Evangelische Gemeente. Ik laat hem aan het woord (1881): “Na zo lang met Jezus te hebben gewandeld, moest ik weer als de discipel een kind worden, om het koninkrijk Gods, behalve het te zien, ook in te gaan. Mijne wijsheid duurde voort, tot ik twee broeders (Huët en Faure), die toen een half jaar geleden naar Brighton waren geweest en daar den doop des Heiligen Geestes verkregen, hoorde getuigen van een hooger leven dan van de geloovigen in den regel wordt beoefend.....En nadat ik (...) het door de geliefde broeders betuigde leven, hoe langer hoe meer in de Heilige Schrift vond, smeekte ik in geloovige verwachting, dat de Heer mij ook diezelfde levensvolheid, als bij hen mocht deelachtig maken. Zo ging ik dien avond in de verwachting dat er voor mij wat komende was, ter ruste. Mijn ziel was vol verlangen, maar stil tot God. Zo sliep ik in, rustiger dan ooit tevoren, zoo heerlijk tot de vierde nachtwake aanbrak (= 3 uur). Toen werd ik wakker gemaakt van God zelve of van zijnen engel. Het eene Godswoord over het andere kwam in mijne ziel. Het was alles voor mij. Ik geloofde en op de zelfde wijze als vóór jaren geleden tot vergeving der zonden, maar nu met dit verschil, dat ik

duidelijk bemerkte dat dit meer was dan een Geestes werk aan mij, maar een intrek des Geestes in mij, eene zaak van beslist blijvend aard....En zoo heeft God nu tot mij gesproken, opdat Zijne blijdschap in mij blijve en mijne blijdschap vervuld worde. En tot hiertoe, nu omstreeks vier jaar geleden, heeft niets of niemand mijne blijdschap van mij genomen....En dit vertrouwen en verwacht ik naar het woord onzes Heeren; 'Ik heb u gesteld, dat gij zoudt heen gaan en vrucht dragen en uwe vrucht blijve' ". Het gevolg was dat zijn gemeente werd omgevormd van een traditionele kerk tot een Vrije Evangelische Gemeente, waar bekering, diaconaat, zending en evangelisatie centraal stonden en in praktijk werden gebracht. En deze boodschap werd ook gepreekt in andere kerken en gemeenten, hetgeen vaak weer bekeringen en opwekkingen tot gevolg had. Vele christenen braken met de lauwheid en gezapigheid waarin ze verkeerden.

In 1906 ontstond de Pinksterbeweging in Amerika, doordat een gemeenschap van christenen o.l.v. Seymour (zie vorige studie) voortdurend bad om een machtige werking van Gods Geest. De Pinksterbeweging heeft haar wortels liggen in de Heiligingbeweging. Het gebed werd verhoord en er kwam een machtige werking van Gods Geest en een geestelijke opwekking. Honderden kwamen tot bekering en er vonden genezingen en bevrijdingen plaats. En velen begonnen te spreken in vreemde en onbekende talen, het zogenaamde spreken in tongen (tongentaal of glossolalie).

Deze geestelijke doorbraak werd door de Pinksterbeweging (Pentecostalisme) gemarkeerd als de doop met de HG, en werd als een tweede zegen of second blessing ervaren. Los van de wedergeboorte als werk van de Geest moest iedere christen nog apart worden gedoopt met de Geest, vaak onder handoplegging. Want pas door en na de doop met de Geest kon men werkelijk effectief christen zijn; kon men werkelijk groeien in heiliging en de zonde in het leven effectief overwinnen.

Het verschil met de Heiligingbeweging was dat als het bewijs voor de doop met de Geest de tongentaal werd gezien. Als bewijsplaatsen golden Hand.2:3-4; 10:44-46; 19:6. Bovendien had Jezus gezegd, dat gelovigen in nieuwe tongen zouden spreken (Mc.16:17).

Het bewijs van de doop in de HG was dat men in nieuwe tongen moest spreken. Deed men dat niet, dan was men niet gedoopt in de Geest. Soms werd er zelfs gesproken van een 'derde zegen' of 'third blessing' als doop met de Geest. De Geest was niet alleen gegeven voor bekering en heiliging, maar ook voor een effectief dienstbetoon en getuigenis. Door de doop met de Geest ontving de gelovige niet alleen gaven om te dienen en te getuigen, maar ook de kracht van de Geest ('empowerment') om te dienen en te getuigen (Hand.1:5,8; Joh.20:21-23 – in deze laatste tekst ontvangen de discipelen al de HG, terwijl ze de Geest ook met Pinksteren ontvangen. Vaak wordt in Joh.20 het blazen van de Geest als een bevestiging van de belofte van de doop met de Geest met Pinksteren gezien). De Pinkstertheologie legt daarom ook een grote nadruk op de Geestegaven.

Maar de meeste Pinksterchristenen zien de tweede en derde zegen als behorend bij één en dezelfde handeling, namelijk de doop met de Geest.

Hoewel de Pinkstertheologie nog steeds spreekt over de doop met de Geest als een tweede zegen en als een losstaand gebeuren van de wedergeboorte, heeft men veelal de gedachte losgelaten dat tongentaal het bewijs voor de doop met de Geest is. Hoewel velen na de doop de gave van tongentaal ontvangen, geldt dat niet voor iedere gelovige die met de Geest gedoopt is of wordt. Want niet bij iedereen, die in de bijbel werd gedoopt met de Geest, wordt gesproken over het ontvangen van tongentaal (Hand.8:12; 9:17-18).

Evaluatie

Ik ben van mening dat de bijbel niet spreekt over de doop met de Geest als tweede zegen. De HG wordt ten volle geschonken bij de wedergeboorte en dat noemt de bijbel de doop met de

Geest. De Geest was gegeven als de Bron van kracht voor levensheiliging, dienstbetoon en getuigenis. Dat christenen niet leven vanuit hun doop met de Geest na hun bekering, en dat christenen vaak korte of lange tijd na hun bekering onder handoplegging een enorme ervaring van de Geest ontvingen, is een feit. Maar ik noem deze 'enorme ervaring' niet 'doop met de Geest', maar 'vervulling met de Geest'. Hoewel men de HG ten volle hebt ontvangen, spreekt de Schrift over het feit, dat men zich voortdurend moet laten vervullen met de Geest (Ef.5:18). Als gelovige kunnen we de Geest 'bedroeven' (Ef.4:30) en 'uitdoven' (I Thess.5:19), dat wil zeggen, dat Hij niet ten volle op dat moment in ons werkzaam kan zijn door bijvoorbeeld onze zonden.

Vergelijk een beker vol water, maar in de beker zitten gaatjes, waardoor het water wegsijpelt. Om de beker gevuld te houden, moet hij telkens gevuld worden. Er is water genoeg.

Petrus was gedoopt met de Geest (Hand.1:5), maar ook staat er dat hij vervuld was met de Geest (Hand.4:8), als een bekrachtiging ('empowerment') voor dat moment. Dat staat er ook van Paulus in Hand.13:9. Soms zijn 'doop' en 'vervulling' synoniem (Hand.2:4).

Belangrijk is om als christen dagelijks vervuld te zijn met de Geest en in de kracht en de volheid van de Geest een kind van God te zijn in levensheiliging en getuigenis. En dat is een proces van geleidelijke groei, hetgeen gepaard gaat met vallen en opstaan.

Hoe kan men zich (dagelijks) laten vervullen met de Geest? Door elke dag eenvoudig en in eerlijk vertrouwen te bidden: "Heer, vul mij met Uw Geest, en leer mij te leven zoals U dat vraagt". Zegt Jezus niet in Luc.11:13 "Als jullie dus, ook al zijn jullie slecht, je kinderen al goede gaven schenken, hoeveel te meer zal de Vader in de hemel dan niet de Heilige Geest geven aan wie Hem erom vragen?"

Het gaat er mij niet zozeer om of we de termen 'doop' en 'vervulling' juist gebruiken, omdat gekissebis over woorden vaak tot niets leidt. Het gaat mij erom dat christenen vol van de Geest zijn en daaruit leven, of men dat nu 'doop' of 'vervulling', 'eerste zegen', 'tweede zegen' of 'derde zegen' noemen. Don Carson, een vermaarde Amerikaanse theoloog zegt: "Although I find no biblical support for a second-blessing theology, I do find support for a second-, third-, fourth-, or fifth-blessing theology".

Over het effect van de doop en vervulling met de Geest ga ik in de volgende studie over de vrucht en de gaven van de Geest dieper in.

Zonde en laster tegen de Geest

Nog een enkel woord over de 'zonde tegen de Heilige Geest'. Nog niet zo lang geleden werd ik 's nachts gebeld door een jongeman die ik niet kende. Hij was bang voor eeuwig verloren te gaan, omdat hij vaak dwangmatige gedachten had, waarin hij God vervloekte. Hij dacht te zondigen tegen de HG, en de zonde tegen de HG wordt nooit vergeven (Mt.12:22-32). Ik kon hem echter geruststellen dat hij niet zondigde tegen de HG. Het feit dat hij het vreselijk vond God te vervloeken in dwangmatige gedachten (het bleek een psychische stoornis te zijn), en elke keer weer om vergeving vroeg, bewees dat hij niet zondigde of lasterde tegen de Geest. De zonde of lastering tegen de HG is willens en wetens het werk van Jezus afdoen als werk van de Satan en bewust – voor altijd - je hart afsluiten voor het evangelie. De Farizeeën beschuldigden Jezus' bevrijdend werk als werk van de duivel, terwijl ze konden weten dat Hij Gods Zoon was. En deze zonde wordt nooit vergeven, omdat de persoon in kwestie zelf niet van vergeving wil weten. Er zijn mensen die zeggen liever met de duivel in de hel te zijn dan met God in de hemel. In feite begaat de Satan de zonde tegen de HG, omdat hij willens en Gods werk haat en tegenwerkt alle eeuwen door, en zelfs na het duizendjarig vrederijk (Opb.20:7-10).